

Gjetjet kryesore nga dëgjesa publike në Qarkun Shkodër

1. Konteksti dhe kuadri i dëgjesës

Dëgjesa publike e Shkodrës u zhvillua më 15 maj 2026, si pjesë e konsultimeve parlamentare për qeverisjen vendore. Diskutimi u përqendrua te territori, modeli i qeverisjes, funksionet, kompetencat, shërbimet dhe financat vendore, me fokus praktik te përvoja e qytetarëve, të zgjedhurve vendorë, shoqërisë civile, përfaqësuesve të administratës vendore dhe aktorëve lokalë në bashkitë e qarkut.

2. Qeverisja vendore dhe përfaqësimi

Gjetje kryesore

- Qarku i Shkodrës paraqet specifika të forta territoriale, me zona urbane, bregdetare, liqenore, malore dhe kufitare, të cilat kërkojnë trajtim të diferencuar në organizimin e qeverisjes vendore.
- U evidentua një ndjeshmëri e lartë për zonat e largëta malore, veçanërisht Dukagjinin, Shalën, Shoshin, Pultin, Shllakun, Pukën dhe Fushë-Arrëzin, ku distanca fizike nga qendra administrative ndikon drejtpërdrejt në aksesin në shërbime.
- U paraqitën qëndrime të ndryshme mbi madhësinë e bashkive: një pjesë e diskutimeve kërkuan rritje të afërsisë përmes njësive më të vogla ose bashkive rurale/malore, ndërsa të tjera theksuan përfitimet e kapaciteteve më të mëdha administrative dhe ekonomisë së shkallës.

Gjetje dytësore

- Identiteti historik, kulturor dhe krahinor i zonave si Malësia e Madhe, Dukagjini, Velipoja, Puka dhe Fushë-Arrëzi u trajtua si element që duhet të merret parasysh në çdo model të ardhshëm.
- Njësitë administrative konsiderohen pika të rëndësishme kontakti me qytetarin, por roli i tyre përfaqësues dhe vendimmarrës mbetet i kufizuar.
- Përfaqësimi i komuniteteve të vogla në këshillat bashkiakë shihet si më i vështirë për shkak të përqendrimit të popullsisë në qendrat urbane.
- Qarku dhe niveli rajonal u përmendën si hapësira të mundshme për koordinim të funksioneve që tejkalojnë kapacitetin e një bashkie të vetme, veçanërisht për infrastrukturë, transport, turizëm, menaxhim mjedisor dhe zhvillim ekonomik.

3. Mbështetja ligjore dhe burimet

Gjetje kryesore

- Kuadri ligjor ka zgjeruar përgjegjësitë e bashkive, por në praktikë kompetencat, burimet njerëzore dhe mjetet financiare nuk përputhen gjithmonë me pritshmëritë e qytetarëve për shërbim të afërt dhe cilësor.
- U ngrit nevoja për decentralizim më të qartë brenda vetë bashkive, përmes forcimit të rolit të administratorëve të njësive administrative dhe kryetarëve të fshatrave.
- Funksionet e deleguara, përgjegjësitë e përbashkëta dhe ndërhyrjet e strukturave qendrore krijojnë paqartësi praktike mbi përgjegjësinë për rezultatin e shërbimit.

Gjetje dytësore

- Zgjedhja ose forcimi institucional i kryetarëve të fshatrave dhe pajisja e tyre me burime minimale u paraqit si mekanizëm për të lidhur më mirë bashkinë me komunitetet rurale dhe malore.
- Në zonat me popullsi të shpërndarë, terren të vështirë dhe distanca të mëdha, kapacitetet teknike dhe administrative duhet të vlerësohen bashkë me nevojën për praninë e shërbimit në territor.
- Bashkëpunimi ndërbashkiak dhe roli i qarkut mund të shërbejnë si instrumente për funksione që kërkojnë kapacitete të specializuara, pa e shpërndarë vendimmarrjen nga qytetari.
- U evidentua nevoja që procesi i rishikimit territorial të mbështetet në kritere të qarta, konsultim me komunitetet dhe respektim të parimeve të vetëqeverisjes vendore.

4. Funksionet, kompetencat dhe shërbimet

Gjetje kryesore

- Shërbimet bazë janë përmirësuar në disa zona pas konsolidimit të bashkive, por cilësia, ritmi i investimeve dhe afërsia e shërbimit nuk janë të njëtrajtshme në të gjithë qarkun.
- Rrugët lokale dhe rurale, aksesit në zonat malore, furnizimi me ujë, energjia, kanalizimet, pastrimi, arsimit dhe shërbimet sociale u evidentuan si fusha ku qytetarët kërkojnë përmirësim më të dukshëm.
- Zonat malore dhe të thella përballen me kosto më të lartë shërbimi, distanca të mëdha dhe vështirësi operative, të cilat nuk trajtohen mjaftueshëm nga një model standard shërbimesh.
- Në disa bashki u evidentuan shembuj pozitivë të investimeve në rrugë, shërbime dhe administrim më të konsoliduar, por këto nuk e zgjidhin plotësisht diferencën midis qendrës urbane dhe zonave periferike.
- Në disa raste u evidentua përqendrimi i investimeve pranë qendrave urbane, ndërsa zonat periferike perceptohen se përfitojnë më pak nga buxhetet vendore.
- Qytetarët kërkojnë mekanizma që garantojnë shpërndarje më të balancuar të investimeve në të gjithë territorin.

Gjetje dytësore

- Turizmi malor, bregdetar, liqenor dhe kulturor kërkon shërbime vendore të përshtatura me ngarkesën sezonale, mirëmbajtjen e infrastrukturës dhe mbrojtjen e territorit.
- Bujqësia, blegtoaria dhe ekonomia rurale kërkojnë më shumë mbështetje të drejtpërdrejtë, qartësi institucionale dhe instrumente vendore që lidhin shërbimin me prodhimin dhe qëndrimin e popullsisë në territor.
- Mbyllja ose dobësimi i shërbimeve arsimore dhe publike në zona të largëta shihet si faktor që ndikon në largimin e familjeve nga fshatrat dhe zonat malore.
- Transporti publik dhe lidhja funksionale midis qendrës së bashkisë dhe njësive administrative u ngritën si parakusht për afërsi reale të shërbimit.

- Forcimi i shërbimit në territor kërkon jo vetëm ndarje të funksioneve, por edhe staf teknik, mjete pune, mirëmbajtje të vazhdueshme dhe përgjegjësi të qartë institucionale.

5. Parimet e financimit të njësive të qeverisjes vendore

Gjetje kryesore

- Financimi vendor u vlerësua si kusht themelor për ushtrimin real të funksioneve dhe për sigurimin e shërbimeve të krahasueshme midis zonave urbane, rurale dhe malore.
- Formula aktuale e financimit nuk pasqyron plotësisht koston reale të shërbimit në territore me relief të vështirë, sipërfaqe të madhe, popullsi të shpërndarë, distanca të gjata dhe risk të lartë natyror.
- U ngrit nevoja që financimi të lidhet më qartë me karakteristikat e territorit, përfshirë malësinë, kufirin, turizmin, burimet natyrore, infrastrukturën kritike dhe nevojat e zonave me shpopullim.
- Autonomia financiare u trajtua si e lidhur me aftësinë për të mbledhur të ardhura vendore, por edhe me mënyrën si ndahen të ardhurat kombëtare dhe renta nga burimet që shfrytëzohen në territor.

Gjetje dytësore

- Për bashki me pasuri energjetike, minerare, ujore, pyjore apo turistike, u evidentua nevoja për kthim më të drejtë të përfitimeve financiare në territor.
- Një formulë financimi me komponentë popullsi, sipërfaqe, largësi, terren malor, sezon turistik, risk përmbytjeje dhe burime natyrore do të ishte më e përshtatshme për realitetin e qarkut të Shkodrës.
- Buxheti me pjesëmarrje u përmend si instrument që mund të rrisë lidhjen mes prioriteteve të komunitetit, të ardhurave vendore dhe investimeve konkrete.
- Pa burime të sigurta dhe fleksibilitet më të madh në përdorimin e fondeve, njësitë vendore nuk arrijnë të mbulojnë në mënyrë të barabartë nevojat e qendrës, fshatrave dhe zonave të thella.

6. Transparenca dhe llogaridhënia

Gjetje kryesore

- Qytetarët kërkojnë një adresë më të qartë përgjegjësie për çdo shërbim: kush vendos, kush financon, kush zbaton dhe kush mban përgjegjësi kur shërbimi mungon.
- Llogaridhënia dobësohet kur njësitë administrative dhe kryetarët e fshatrave kanë rol të kufizuar, ndërsa vendimmarrja dhe burimet përqendrohen larg komunitetit.
- Përfaqësimi në këshillat bashkiakë dhe konsultimi i drejtpërdrejtë me komunitetet u evidentuan si mekanizma të domosdoshëm për të matur efektin real të reformës.

Gjetje dytësore

- Procesi i reformës duhet të dokumentojë qartë mënyrën si merren parasysh mendimet e qytetarëve, shoqërisë civile, të zgjedhurve vendorë dhe aktorëve lokalë.
- Transparenca financiare duhet të tregojë më qartë lidhjen midis taksave, transfertave, rentave, granteve dhe investimeve konkrete në çdo pjesë të territorit.

- Për zonat me popullsi të vogël ose të shpërndarë, llogaridhënia nuk matet vetëm me madhësinë e bashkisë, por edhe me mundësinë reale që zëri i komunitetit të dëgjohej dhe të ndikojë në vendimmarrje.